

RAPPORTER

FRIPERIODER OG FERJETURER

OMFANG OG FORDELING OVER ÅRET

AV
TRYGVE SOLHEIM

RAPPORTER FRA STATISTISK SENTRALBYRÅ 82/21

FRIPERIODER OG FERJETURER

OMFANG OG FORDELING OVER ÅRET

AV
TRYGVE SOLHEIM

STATISTISK SENTRALBYRÅ
OSLO — KONGSVINGER 1982

ISBN 82-537-1804-7
ISSN 0332-8422

FORORD

Denne publikasjonen inneholder resultatene fra en analyse om hvordan ferier og feriereiser spres i tid og geografisk. Hovedvekten er lagt på å beskrive endringer i disse forhold i løpet av 70-årene. Samtidig har vi prøvd å se hvordan ulike grupper av befolkningen legger opp sine ferier og ferieturer over året.

Datagrunnlaget for analysen er ferieundersøkelsene i 1970, 1974 og 1978/79.

Reiselivsdirektoratet har gitt finansiell støtte til arbeidet med analysen.

Statistisk Sentralbyrå, Oslo, 29. juli 1982

Arne Øien

INNHOOLD

	Side
Figurregister	7
Tabellregister	7
1. Innledning	8
2. Valgfrihet	9
3. Friperioder	11
3.1. Innledning	11
3.2. Friperioder over året	11
3.3. Friperioder og fridager	14
3.4. Hvem har få og hvem har mange friperioder/-dager	14
4. Feriereiser	17
4.1. Innledning	17
4.2. Ferieturene over året	18
4.3. Ferieturenes lengde og antall	19
4.4. Sommerferieturene	22
4.4.1. De som dro på en ferietur	23
4.4.2. De som dro på to ferieturer	24
4.5. Endringer i sommerferieturenes reisemål for ulike grupper	26
5. Sammendrag	27
Litteratur	29
Vedlegg 1	31
Vedlegg 2	33
Utkommet i serien Rapporter fra Statistisk Sentralbyrå (RAPP)	34

FIGURREGISTER

	Side
1. Andel av yrkesaktive med friperiode til ulike årstider. 1969/70, 1973/74 og 1977/78. Prosent	13
2. Andel av personer som var på ferietur til ulike årstider. 1969/70, 1973/74 og 1977/78. Prosent	17
3. Andel av personer på sommerferietur. 1970, 1974 og 1978. Prosent	22

TABELLREGISTER

1. Yrkesaktive personer etter ferieordning. 1978 og 1979. Prosent	9
2. Yrkesaktive personer i grupper for kjønn/alder/yrke, etter ferieordning. Prosent	10
3. Yrkesaktive personer i grupper for kjønn/alder/yrke, etter muligheter for å innarbeide fridager. Prosent	11
4. Andel av yrkesaktive personer som hadde fri fra arbeidet til forskjellige tider siste år, etter yrke. Prosent	12
5. Yrkesaktive personer etter hvordan eventuelle friperioder de hadde fordelte seg over året. 1970 og 1978. Prosent	13
6. Yrkesaktive personer i grupper for antall fridager i løpet av året, etter tallet på friperioder. Prosent	14
7. Sannsynligheten for ikke å ha friperiode blant yrkesaktive i grupper for yrke, inntekt og bosted. Odds og prosent (beregnete tall)	16
8. Sannsynligheten for bare å ha en friperiode blant yrkesaktive som hadde hatt friperiode i løpet av året, i grupper for yrke, utdanning og bosted. Odds og prosent (beregnete tall)	16
9. Personer etter hvordan deres ferieturer fordelte seg over året. 1969/70, 1973/74 og 1977/78. Prosent	18
10. Personer i grupper for alder/inntekt/yrke (levevei), etter ferieturer over året (1977/78). Prosent	19
11. Gjennomsnittlig tall på ferieturdager for personer som var på ferietur til forskjellige årstider. 1969/70, 1973/74 og 1978/79	19
12. Personer som hadde vært på ferietur i 1978/79 i grupper for antall ferieturer etter tallet på ferieturdager. Prosent	20
13. Sannsynligheten for ikke å reise på ferietur blant yrkesaktive i grupper for yrke, inntekt og bosted. Odds og prosent (beregnete tall)	21
14. Sannsynligheten for ikke å reise på ferietur blant ikke-yrkesaktive i grupper for levevei, inntekt og bosted. Odds og prosent (beregnete tall)	21
15. Sannsynligheten for å reise på mer enn 1 sommerferietur blant yrkesaktive personer som hadde vært på tur sommeren 1978 i grupper for utdanning og bosted. Odds og prosent (beregnete tall)	23
16. Personer som har vært på sommerferietur i grupper for antall turer, etter når ferieturen(e) startet. 1970, 1974 og 1978. Prosent	24
17. Personer som har vært på ferietur i grupper for antall turer, etter ferieturens varighet. 1970, 1974 og 1978. Prosent	25
18. Personer som var på ferietur sommeren 1978 i grupper for yrke, etter når ferieturen startet. Prosent	25
19. Personer som har vært på to eller flere ferieturer om sommeren, etter reisemål for lengste og nest lengste ferietur. 1970, 1974 og 1978. Prosent	26
20. Personer som var på ferietur sommeren 1978, i grupper for alder/yrke (levevei)/husholdningsinntekt, etter reisemål. Prosent	27

1. INNLEDNING

Spredning og konsentrasjon av ferieturer har lenge vært et sentralt tema i offentlig debatt om reiselivet. Før vi berører årsakene til dette vil vi definere noe klarere hva som menes med spredning i denne sammenheng.

I tilknytning til feriereiser kan vi tenke oss to hovedformer:

- Geografisk spredning/konsentrasjon. Her tenker vi på hvordan folks ferieturer enten konsentreres til et lite antall reisemål med derav følgende belastning på disse lokalsamfunnene. Eller de spres ut over landskapet til stadig nye reisemål der få besøker hvert sted.
- Spredning eller konsentrasjon i tid. Her er vi inne på hvordan ferieturene fordeles på ulike årstider og innenfor de enkelte årstider. Mer konkret tenker vi her på i hvilken grad ferieturene konsentreres i enda større grad til sommeren og da gjerne til juli måned, eller om det snarere er slik at folk i økende grad legger ferieturene til andre tider på året, f.eks. høsten.

I offentlig sammenheng har dette temaet vært framhevet fordi det er viktig for planlegging og utnyttning av den service som ferielivet krever; transportnett, overnattingssteder, aktivitetstilbud osv. Ut fra den oppfatning at ferieturene er blitt for konsentrert både i tid og rom har det vært drøftet tiltak for å motvirke dette mønsteret og dermed oppnå en noe jevnere utnyttelse av tilbudet.

Fra næringens side har vi fått en større mengde tilbud (gjerne med lavere pris) utenom høysesongene. Fra det offentliges side har det vært drøftet dels å fjerne hindringer for å velge alternative ferietidspunkt (f.eks. de problemer som følger av fellesferieordningen). Dels har det vært vurdert å "premiere" de som tar ferie utenom høysesongene.

Dette berører direkte den enkeltes muligheter til å velge, særlig da for de yrkesaktive. Til en viss grad vil valgfrihet i hvert fall være en nødvendig betingelse for å kunne oppnå spredning. Valgfrihet er dessuten ikke bare en viktig forutsetning for å kunne oppnå større spredning. Det er også viktig når vi ser på forholdet mellom den enkelte reisende og dennes familie eller andre det kan være aktuelt å reise på ferie med (slekt/venner). Det datamaterialet vi har til rådighet omfatter imidlertid bare opplysninger om enkeltpersoners situasjon. Vi kan derfor ikke si noe om hvordan ens egne valg må tilpasses andre.

Statistisk Sentralbyrås ferieundersøkelser¹⁾ fra 1970, 1974 og 1978 gir grovt sett tre typer opplysninger:

- Opplysninger om yrkesaktives valgmuligheter (bare fra 1978/79).
- Opplysninger om friperioder for yrkesaktive; dette er perioder hvor vedkommende har vært borte fra arbeid minst 3 dager i sammenheng. Vi har registrert slike friperioder både m.h.t. tidspunkt og varighet.
- Opplysninger om ferieturer. Dette er turer der vedkommende overnatter borte 4 eller flere netter (sammenhengende) og hvor formålet med reisen er rekreasjon. Vi har også her registrert tidspunkt og varighet. Videre har vi grove opplysninger om reisemål.

Analysen vil bygges opp rundt disse tre temaene.

Vi vil legge hovedvekten på spredning i tid. De opplysningene vi har om reisemål er for grove til å si noe vesentlig om eventuelle konsentrasjonsproblemer i enkelte lokalsamfunn. Vi har derfor nøyd oss med en beskrivelse av ferieturenes forskyvning fra innland til utland.

Hovedvekten av analysen vil naturlig nok bli lagt på endringer i bildet i løpet av 70-årene. I en tidligere beskrivelse av utviklingen fra 1970 til 1974²⁾ var to av hovedkonklusjonene når det gjaldt tidsmessig spredning at det for det første ikke hadde skjedd noen vesentlige forskyvninger mellom de ulike årstidene og at det hadde foregått en viss konsentrasjon m.h.t. når på sommeren folk tok ferie. Vi er blant annet interessert i å se om dataene fra 1978 bekrefter disse funnene. I blant annet de tilfellene hvor vi ser på forskjeller mellom grupper, nøyer vi oss med å se på opplysningene fra undersøkelsen i 1978/79.

1) Bygger på intervju med et utvalg av personer i alderen 15-74 år. Tallet på intervjuede var 2 681 i 1970, 2 255 i 1974 og 2 298 i 1978. Se ellers Statistisk Sentralbyrå 1971, 1975 og 1980.

2) Se Mordal 1976.

De opplysningene vi har kan benyttes på to måter til å si noe om hvordan feriene/feriereisene fordeles over året. For det første kan vi si noe om hvor stor andel av befolkningen det er som reiser bort til ulike tider av året. For det andre kan vi si noe om hvordan den enkelte sprer ferien sin over året. Det siste gir kanskje det mest direkte bildet av spredningen i tid. Det første gir det klareste bildet av hvor stor belastningen er til ulike årstider på blant annet reiselivsnæringen.

2. VALGFRIHET

Spørsmålet om valgfrihet m.h.t. når man vil ha ferie og eventuelt hvor lenge, er i de undersøkelserne vi har gjennomført, naturlig nok først og fremst knyttet til de yrkesaktive. Også andre, f.eks. hjemmearbeidende, pensjonister, skoleelever og studenter opplever begrensninger, men disse er mindre systematiske.

I henhold til ferieloven (fra 1964) har alle ansatte krav på fire ukers ferie med lønn pr. år. Tre av disse ukene skal kunne tas i månedene mai-september. Arbeidstakere over 60 år fikk i 1976 lovfestet rett til fem ferieuken. Noen yrkesgrupper, f.eks. lærere, har lengre ferie. Selvstendige næringsdrivende, kanskje særlig bønder, står overfor spesielle problemer m.h.t. å kunne ta ferie. Det arbeides med å finne egne løsninger for disse gruppene (ferieavløsere o.l.). Lovreglene omtaler imidlertid hovedsakelig feriens lengde. Spørsmålet om når man kan ta ferie, om man har mulighet til å dele den opp osv. varierer fra næring til næring og fra arbeidsplass til arbeidsplass.

Både i ferieundersøkelsen i 1974 og i ferieundersøkelsen 1978-79 ble det stilt spørsmål om ferieordning. Forbedringer både i spørsmålsformuleringer og svarkategorier har imidlertid gjort at det er blitt svært vanskelig å sammenligne de to undersøkelsene.

I 1974 gikk spørsmålet til alle ansatte som hadde hatt friperiode i løpet av året. Spørsmålet om valgfrihet berørte den gang bare ens egen lengste friperiode. I 1978 og 1979 ble spørsmålet om valgfrihet stilt til alle som arbeidet minst halv tid, og berørte ferieordning på arbeidsplassen, ikke egen ferieordning. Vi har derfor valgt å bare se på tallene fra 1978-79. Disse er presentert i tabell 1.

Tabell 1. Yrkesaktive personer etter ferieordning. 1978 og 1979. Prosent

	I alt	Kan velge fritt	Følger skoleferiene	Fellesferieordning	Turnusordning	Regulert av sesongarbeid o.l.	Annet	Tallet på personer som svarte
1978	100	38	5	22	22	5	7	1 373
1979	100	36	5	24	24	4	6	1 331

Tallene fra de to årene er naturlig nok tilnærmet like. Ser vi på tallene fra 1979 ser vi at 36 prosent oppga at de kunne velge fritt. 24 prosent hadde fellesferieordning, mens 24 prosent hadde en form for turnusordning. Det er særlig innen disse to siste gruppene at ferietidspunktet blir bestemt av andre. Vi kan altså si at omkring halvparten av de yrkesaktive har relativt små muligheter til selv å bestemme tidspunkt for ferien.

Graden av valgfrihet ser ikke ut til å variere noe særlig med alder (se tabell 2), men det ser ut til å være viktige variasjoner mellom menn og kvinner og mellom ulike yrkesgrupper. Yrkesaktive kvinner ser i større grad ut til å kunne velge fritt, samtidig som bare 14 prosent har fellesferieordning. 27 prosent av mennene har slik ordning. Hovedårsaken til disse ulikhetene ligger nok i at menn og kvinner er ansatt i ulike yrker. De som klart peker seg ut er ansatte i industrien. Av disse hadde 61 prosent fellesferieordning i 1978. Blant øvrige ansatte var det i 1978 28 prosent som hadde en form for roterende ferieordning. Andelen som kunne velge fritt var samtidig vesentlig høyere blant disse enn blant industriarbeiderne (42 mot 21 prosent).

En annen side ved spørsmålet om valgfrihet er mulighetene for å innarbeide fridager til bruk enten når man selv ønsker det eller i bestemte sammenhenger som f.eks. jul og påske. Da dette er et relativt nytt fenomen ble det ikke spurt om slike muligheter i undersøkelsene i 1970 og 1974. I 1978 hadde 24 prosent av de yrkesaktive muligheter for å innarbeide fridager etter eget ønske (se tabell 3), mens 11 prosent kunne gjøre det på bestemte dager. Vi kan anta med sikkerhet at disse bestemte dagene er knyttet til de to store høytidene, jul og påske. 54 prosent oppga at de ikke hadde slike muligheter, mens 8 prosent svarte at det visste de ikke.

Kategorien "etter eget ønske" inneholder sannsynligvis et konglomerat av ordninger framkommet ved forhandlinger på den enkelte arbeidsplass eller ved mer uformelle løsninger. Vi har ingen opplysninger fra undersøkelsene som viser spennvidden her.

Andelen som kan innarbeide fridager var i 1978 noe større blant ansatte i industri (41 prosent) enn blant øvrige ansatte (35 prosent). Denne forskjellen henger først og fremst sammen med at industriarbeidere oftere kan innarbeide fri i tilknytning til de store høytidene. Andelen som kunne opparbeide fridager etter eget ønske var omtrent like stor i de to gruppene.

Andelen som kunne innarbeide fridager etter eget ønske var omtrent den samme for menn og kvinner. Muligheten for å innarbeide på bestemte dager var derimot noe høyere blant menn (12 prosent) enn blant kvinner (8 prosent). 58 prosent av kvinnene som ble spurt og 51 prosent av mennene hadde ikke slike muligheter i det hele tatt. Vi ser altså at mens kvinnene hadde noe større frihet m.h.t. valg av ferietidspunkt fra arbeidet, hadde mennene noe større frihet til å opparbeide spesielle fridager, noe som igjen henger sammen med det vi sa ovenfor om industriarbeidernes situasjon.

Tabell 2. Yrkesaktive personer i grupper for kjønn/alder/yrke, etter ferieordning. Prosent

	Ferieordning							Tallet på personer som svarte
	I alt	Kan velge fritt	Følger skoleferiene	Felles ferieordning	Turnusordning	Regulert av sesongarbeid o.l.	Annet	
Alle personer	100	38	5	22	22	5	7	1 373
<u>Kjønn</u>								
Menn	100	35	3	27	23	6	6	875
Kvinner	100	44	8	14	22	3	8	498
<u>Alder</u>								
15-24 år	100	38	2	26	23	6	6	178
25-34 "	100	41	7	21	21	5	5	352
35-54 "	100	37	5	24	23	3	8	531
55-74 "	100	38	5	20	22	8	7	312
<u>Yrke/levevei</u>								
Selvstendig i jordbruk, skogbruk, fiske	100	46	-	-	2	27	24	66
Andre selvstendige	100	51	1	15	9	14	11	104
Ansatt i industri, Bygg og anlegg mv	100	21	-	61	15	2	2	311
Andre ansatte	100	42	7	12	28	4	7	890

Tabell 3. Yrkesaktive personer i grupper for kjønn/alder/yrke, etter muligheter for å innarbeide fridager. Prosent

	Muligheter for å innarbeide fridager							Tallet på personer som svarte
	I alt	Etter eget ønske	På bestemte dager	Har ikke slike muligheter	Ikke aktuelt, er selvstendig næringsdrivende	Andre svar	Vet ikke	
Alle personer	100	24	11	54	2	1	8	1 373
<u>Kjønn</u>								
Menn	100	24	12	51	2	1	10	875
Kvinner	100	25	8	58	3	1	6	498
<u>Alder</u>								
15-24 år	100	25	13	55	2	1	3	178
25-34 "	100	31	13	47	2	1	5	352
35-54 "	100	23	10	56	2	1	7	531
55-74 "	100	18	8	55	3	0	15	312
<u>Yrke</u>								
Selvstendig i jordbruk, skogbruk, fiske	100	11	-	32	3	-	55	66
Andre selvstendige	100	31	4	26	1	-	39	104
Ansatt i industri, bygg- og anlegg mv.	100	23	18	56	2	2	0	311
Andre ansatte	100	25	10	58	3	1	4	890

3. FRIPERIODER

3.1. Innledning

Innledningsvis omtalte vi spørsmålet om spredning ved først og fremst å ta opp feriereiser. I planleggings sammenheng er det også denne delen som er viktigst. Vi mener likevel det kan være av interesse først å se litt på hvordan friperioder (ferier) fordeler seg over året før vi tar opp hvordan denne tiden blir brukt. En av hovedgrunnene til også å ta opp valg av fritidspunkt for seg er at langt fra alle reiser bort i ferien. Det er naturlig her at vi konsentrerer oss om de som har lovbestemt ferie, altså de yrkesaktive. Det er også bare denne gruppen vi har skikkelige opplysninger om.

Når vi her snakker om friperioder og ikke feriedager/fridager, som vel er mer alminnelig språkbruk, henger det sammen med at vi konsentrerer oss om fridager som inngår i en friperiode. En friperiode er avgrenset i varighet til 3 eller flere sammenhengende feriedager, ikke medregnet frilørdager, søn- og helligdager.

3.2. Friperioder over året

I figur 1 ser vi hvor stor andel av de yrkesaktive som hadde friperiode til ulike årstider i 1969/70, 1973/74 og 1977/78¹⁾). Andelen som tok fri om sommeren er, som ventet, klart størst. Mellom 85 og 90 prosent av de yrkesaktive hadde friperiode i sommermånedene. Forskjellene mellom de tre tidspunktene er ikke større enn at de kan skyldes tilfeldigheter som følge av at vi opererer med utvalg av befolkningen. Andelen som tar fri om høsten ser derimot ut til å ha økt betraktelig. Andelen som tok fri om høsten var 7 prosent i 1969, mens den hadde økt til 15 prosent i 1978, altså nær det dobbelte.

Endringene i andelen som tok fri i tilknytning til jul og påske og i vinterferien, er noe vanskeligere å tolke. Disse andelene vil på grunn av definisjonen av friperioder avhenge av hvilke ukedager julehelgen faller på og når på våren påsken kommer. I 1969 falt 1. juledag på en torsdag og i 1973 på en tirsdag. Begge disse utfallene gir mange fridager uten å ta fri på arbeidsdager. I 1977

1) De dataene vi benytter samles inn om høsten og omfatter perioden fra september året før til august samme år.

falt julaften på en søndag, noe som er uheldig om man ønsker å ha mye fri uten å ta ut ferie. Tallene for juleferien peker i retning av at andelen som tar ut friperioder (tre sammenhengende arbeidsdager eller mer) i tilknytning til julen er synkende og at hoppet oppover fra 1973 til 1977 må sees som et unntak som kan forklares med at julen i 1977 falt sammen med en vanlig helg.

Andelene som tok henholdsvis vinter- og påskeferie må sees i forhold til hverandre og til tidspunktet for påsken (sent eller tidlig). Både i 1970 og i 1978 kom påsken relativt tidlig, mens den kom sent i 1974. Dette er en mulig forklaring på at en såpass stor andel av de yrkesaktive tok vinterferie i 1974. Om vi sammenligner 1970 og 1978 kan endringene tyde på at andelen som tar friperiode på vinteren (før påske) er økende.

Om vi skal prøve å trekke sammen disse opplysningene, vil konklusjonen gå i retning av at flere og flere yrkesaktive tar friperioder på høsten og vinteren utenom de store høytidene. Vi finner imidlertid store ulikheter om vi sammenligner ulike yrkesgrupper. Andelen som tok fri høsten 1977 og vinteren 1978 var klart større blant "andre ansatte" (vi kommer seinere til å omtale disse som funksjonærer) (16 og 23 prosent) enn blant ansatte i industrien (9 og 7 prosent). På den annen side hadde en større andel av industriarbeiderne fri i tilknytning til de store høytidene jul og påske. I 1977/78 var andelen som hadde fri til en av disse høytidene (eller begge) henholdsvis 30 prosent for julen og 42 prosent for påsken blant industriansatte. Tilsvarende andeler for andre ansatte var 21 og 33 prosent. Alle disse forskjellene viser seg å være stabile over tid. (Tabell 4.)

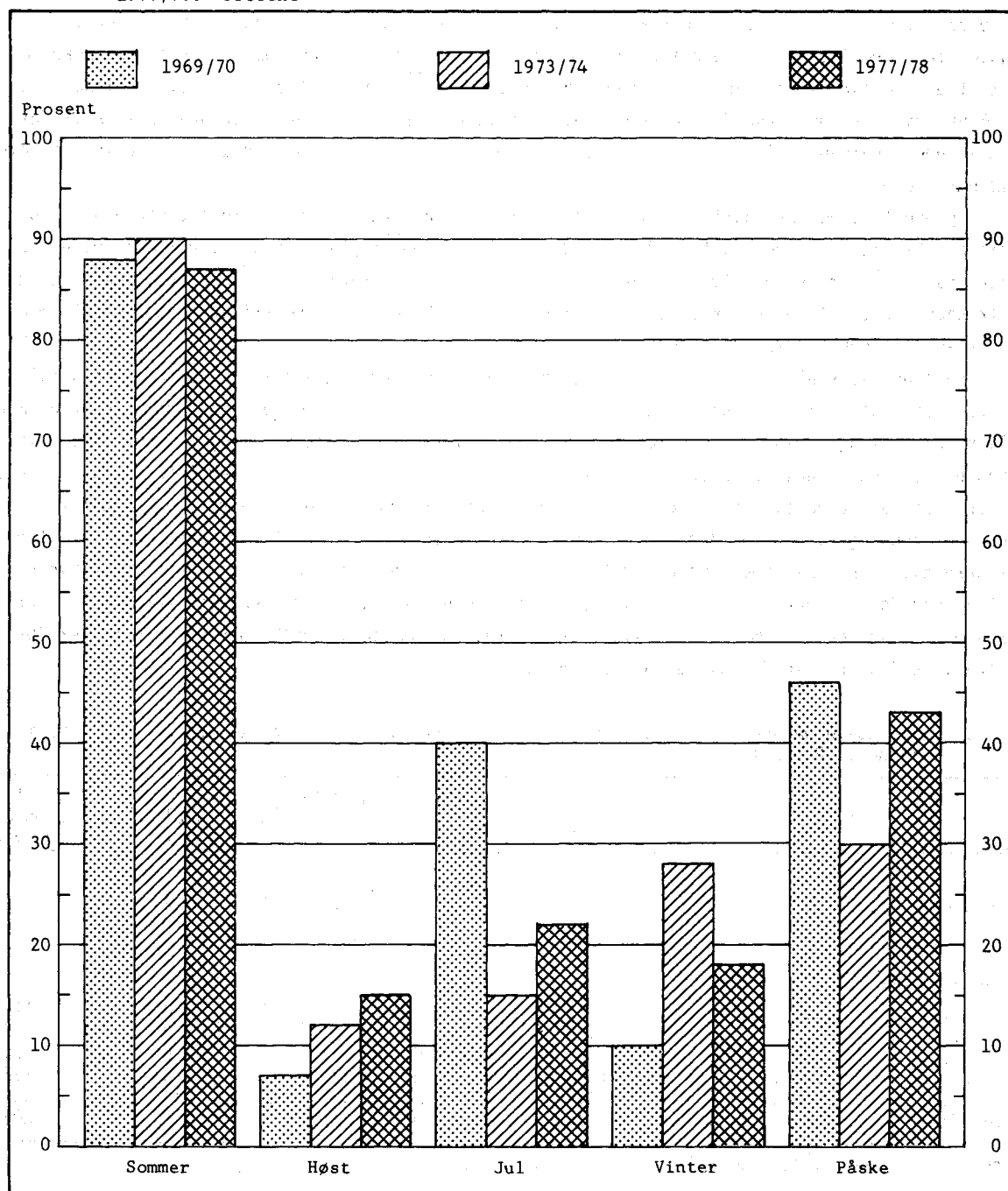
Tabell 4. Andel av yrkesaktive personer som hadde fri fra arbeidet til forskjellige tider siste år, etter yrke. Prosent

	Høsten 1977	Julen 1977	Vinteren 1978	Påsken 1978	Våren 1978	Sommeren 1978		Tallet på personer som svarte
						1 fri- periode	2 fri- perioder	
Alle personer	15	22	18	34	9	66	20	1 373
<u>Yrke</u>								
Selvstendig i jordbruk, skogbruk, fiske	14	5	9	6	-	49	11	66
Andre selvstendige	19	22	14	33	7	60	17	104
Ansatte i industri, bygg- og anlegg mv.	9	30	7	42	8	74	15	311
Andre ansatte	16	21	23	33	10	65	23	890

Andelen av yrkesaktive som tok fri til ulike årstider gir bare et indirekte bilde av friperiodenes spredning over året for den enkelte og eventuelle endringer i dette bildet. Hvordan den enkelte fordeler friperiodene over året er vist i tabell 5. Tallene viser fordelingen i 1970 og 1978.

Prosentfordelingene viser at andelen som ikke hadde noen friperioder i det hele tatt tilnærmet er den samme på begge tidspunkt. Videre ser vi at det var flere som hadde fri om sommeren med tillegg av friperiode vinter, vår eller høst i 1978 (19 prosent) enn i 1970 (13 prosent). Dette bekrefter en antagelse vi gjorde ovenfor om at flere tar fri utenom de tradisjonelle høysesongene. De øvrige prosentforskjellene er det vanskelig å gi noen fullgod tolkning av, f.eks. at flere så ut til å ta fri bare om sommeren i 1978 enn i 1970. Dette henger sammen med noe av det vi var inne på tidligere om viktigheten av når jul og påske faller. Forskjeller her gjør at dataene blir vanskeligere å tolke. Uansatt ser det ut til at det skjer en viss spredning i ferietidspunkt. Dette skjer ikke nødvendigvis ved at færre tar fri i de tradisjonelle høysesongene, men ved økende tendens til å dele og også ta fri høst og/eller vinter.

Figur 1. Andel av yrkesaktive med ferieperiode til ulike årstider. 1969/70, 1973/74 og 1977/78. Prosent

Tabell 5. Yrkesaktive¹⁾ personer etter hvordan friperioder fordelte seg over året. 1970 og 1978. Prosent

	I alt	Ingen friperioder	Bare om sommeren	Sommer og påske	Sommer og jul	Sommer, påske og jul	Sommer og vår, vinter eller høst	Andre kombinasjoner	Tallet på personer som svarte
1970	100	7	24	11	9	19	13	16	1 247
1978	100	6	30	14	5	10	19	18	1 235

1) Omfatter ikke selvstendige i jordbruk, skogbruk, fiske.

3.3. Friperioder og fridager

Ut fra det foregående avsnittet er det åpenbart store forskjeller med hensyn til hvor mange friperioder folk tar. Et viktig spørsmål blir da om det er slik at tallet på fridager over året er noenlunde likt fordelt, men at noen tar dem samlet og andre splitter dem opp, eller om det snarere er slik at de som tar flere friperioder kan gjøre det fordi de har flere fridager til rådighet. I tabell 6 har vi satt opp forholdet mellom antall fridager og antall friperioder over året slik det framkom i undersøkelsen i 1978. (Tabellen avviker noe fra tabell 5 da den også omfatter selvstendige i primærnæringene.)

8 prosent hadde ikke hatt noen friperioder i løpet av året, mens 26 prosent hadde hatt en friperiode. 29 prosent hadde hatt to friperioder og 37 prosent hadde hatt 3 eller flere friperioder. 9 prosent hadde hatt færre enn 10 fridager (tilsvarende ca. 2 ferieuker), mens 35 prosent hadde hatt 10-19 fridager (ca. 2-4 ferieuker). 23 prosent hadde hatt 25 eller flere fridager (5 uker eller mer), altså mer enn de lovbestemte 4 ferieukene.

Tabellen viser ellers en helt klar, positiv sammenheng mellom antall friperioder og antall fridager. Dette støtter opp under påstanden ovenfor om at "mange" friperioder muliggjøres av at man har eller tar ut mange fridager. Dette viser at den ferietid folk (yrkesaktive) har/tar er sterkt varierende. Vi skal i det følgende prøve å si noe mer om hvem som har mye eller lite fri både m.h.t. antall friperioder og antall feriedager. En liten kommentar kan imidlertid være nødvendig før vi starter den gjennomgåelsen. De dataene vi benytter representerer et meget begrenset utsnitt i tid. Vi vet bare hva de som ble spurt hadde av ferie i løpet av et år. Vi vet ingenting om hvor typisk dette året var for den enkelte. Vi vet heller ikke om mangelen på fri for enkelte var uttrykk for eget ønske eller om det var mer av et pålegg fra andre. Kunnskap om hvilke grupper som faller "best" eller "dårligst" ut kan imidlertid gi oss en antydning av et svar.

Tabell 6. Yrkesaktive personer i grupper for antall fridager i løpet av året¹⁾ etter tallet på friperioder. Prosent

	Antall friperioder						Tallet på personer som svarte
	I alt	0	1	2	3	4 eller flere	
Alle personer	100	8	26	29	23	14	1 346
<u>Tallet på fridager</u>							
0	100	100	0	0	0	0	114
3-9	100	0	69	25	4	2	126
11-14	100	0	47	35	11	6	131
15-19	100	0	39	39	17	4	335
20-24	100	0	17	35	38	11	337
25 eller flere	100	0	6	20	33	41	303

1) Omfatter perioden 1. september 1977 til 31. august 1978.

3.4. Hvem har mye og hvem har lite fri

Vi skal først ta for oss antall friperioder og se hvordan disse henger sammen med (kan forklares av) noen sentrale bakgrunnskjenetegner. De faktorene vi trekker inn har erfaringsmessig stor innvirkning på folks adferd, holdninger o.l. Metoden vi har brukt for å studere mulige sammenhenger kalles log-lineær analyse (se Haldorsen 1977, Fienberg 1977 og vedlegg 1). En slik analyse tar utgangspunkt i en flerveisfordeling der vi ser alle de uavhengige variable samtidig i forhold til den avhengige. På denne måten blir vi i stand til å finne den rene effekten av hver forklaringsvariabel på den avhengige (her antall friperioder) og om der finnes noe samspill mellom forklaringsvariablene. Med dette siste mener vi at effekten av en forklaringsvariabel avhenger av nivået (verdien) på en av de andre. F.eks. kan inntekt slå ulikt ut for ulike yrkesgrupper m.h.t. hvor mange friperioder som tas.

De forklaringsvariablene vi har trukket inn er inntekt, alder, bosted, utdanning og yrke. For å forenkle analysen har vi dikotomisert (to-delt) utdanning, inntekt, alder og bosted. For utdanning har vi skilt mellom de som har utdanning på universitets- og høyskolenivå og de øvrige. For inntekt går skillet mellom de som tjente mindre enn 60 000 kroner (i 1978) og de som tjente 60 000 kroner eller mer (husholdningsinntekt). De to aldersgruppene er 15-34 år og 35-74 år, mens bostedsvariabelen består av to kategorier; by (kommunetype 7 i Byråets inndeling) og ikke-by.

I analysen har vi splittet opp antall friperioder på ulike måter. Først har vi skilt mellom yrkesaktive som ikke hadde hatt friperioder og de som hadde hatt slike. Derneft har vi konsentrert oss om de som hadde hatt friperioder. Her har vi skilt mellom de som hadde hatt en og de som hadde hatt 2 eller flere.

Slike to-delinger som vi her har foretatt kan i mange tilfeller føre til at viktig informasjon blir utelatt. I vårt tilfelle er sammenhengen mellom henholdsvis inntekt, alder, utdanning og bosted og antall friperioder såvidt entydig at vi ikke mister informasjon av nevneverdig interesse ved å slå sammen til to kategorier på hver variabel. Når det gjelder yrke har vi beholdt den opprinnelige inndelingen som består av følgende 4 grupper:

- selvstendige i jordbruk, skogbruk, fiske
- andre selvstendige
- ansatte i industri, bygg- og anleggsarbeid, gruvedrift
- andre ansatte

De vesentligste forskjellene med hensyn til om folk hadde friperiode i løpet av året eller ikke ser ut til å skyldes ulikt yrke. Men også bosted og inntekt ser ut til å ha egen innvirkning. Ulikheter i utdanning og alder ser derimot ikke ut til å gi utslag ut over det som allerede forklares av yrke, bosted og inntekt. Det ser ikke ut til å være noe samspill mellom forklaringsvariablene i forhold til den avhengige variabelen.

Selvstendige i primærnæringene har klart minst fri. Oddsene¹⁾ for ikke å ha noen friperiode i løpet av året er 8 ganger større blant disse enn blant alle yrkesaktive. Andre selvstendige har også noe mindre fri enn gjennomsnittet, mens funksjonærene har klart oftest fri. Oddsene for å ha friperiode blant disse er 4 ganger så stor som gjennomsnittet for alle. Oddsene for å ha hatt friperiode i løpet av året er mer enn dobbelt så stor blant de med høy inntekt, sammenlignet med de som har lav inntekt. Det nøyaktige forholdstallet er 2,22. Tilsvarende tall for oddsforholdet mellom de som bor i by og de som ikke gjør det er 1,80. Vi ser altså at folk i byer har oftere fri enn andre, og dette er en ren effekt. Yrke er tatt inn som egen variabel.

Vi skal nå se hvordan disse effektene slår ut på oddsene for ikke å ha friperiode når vi kombinerer ulike verdier på forklaringsvariablene. Tallene er samlet i tabell 7. Her har vi også regnet om oddsene til prosent. (Det kan her være nødvendig å tilføye at alle utsagn om effekter og samspill/ikke samspill knytter seg til oddsene. De gjelder ikke nødvendigvis for prosenttallene.)

1) Odds angir forholdstallet mellom det antall personer i en gruppe som f.eks. hadde friperiode og de som ikke hadde det. Forholdet mellom odds angir videre forholdstallet mellom disse to tallene for to grupper. Det er gjort nærmere rede for dette i vedlegg 2.

Tabell 7. Sannsynligheten for ikke å ha friperiode blant yrkesaktive i grupper for yrke, inntekt og bosted. Odds og prosent (beregnete tall)

Yrke	Inntekt	Bosted	Odds	Prosent
Selvstendige i jordbruk, skogbruk, fiske	Lav	1)	0,77	44
	Høy		0,35	26
Andre selvstendige	Lav	Ikke by	0,47	32
		By	0,26	21
	Høy	Ikke by	0,21	17
		By	0,12	11
Ansatte i industri mv.	Lav	Ikke by	0,20	17
		By	0,11	10
	Høy	Ikke by	0,09	8
		By	0,05	5
Andre ansatte	Lav	Ikke by	0,17	15
		By	0,09	8
	Høy	Ikke by	0,08	7
		By	0,04	4

1) Tallene her er for små til å skilles. Det gir dessuten liten mening å snakke om jordbrukere bosatt i sentrale byområder.

Da prosenter er vanligst brukt skal vi se nærmere på disse. Vi har to ytterpunkter. På den ene siden har vi selvstendige i primærnæringene med lav inntekt hvor andelen som ikke har noen friperioder i løpet av året er beregnet til 44 prosent. På den andre siden har vi funksjonærer med høy inntekt, bosatt i byer der det samme estimatet er 4 prosent. Blant ansatte i industrien varierer andelen som ikke hadde friperiode fra 5 til 17 prosent avhengig av inntekt og bosted. Blant andre ansatte varierer samme andel fra 4 til 15 prosent.

Om vi så ser på de som hadde hatt friperiode i løpet av året, ser vi at det er omtrent de samme forhold som påvirker hvor mange friperioder de tar ut. Yrke virker inn, det samme gjør bosted. Forskjellene mellom de med lite og de med mye utdanning er noe større enn forskjellene mellom de med høy og de med lav inntekt. Da effektene dessuten går i samme retning, tar vi her bare med utdanning.

De som klart oftest bare har en friperiode i løpet av året er selvstendige i primærnæringene (40-50 prosent avhengig av utdanningsnivået). Også blant andre selvstendige er det relativt mange som bare hadde en friperiode. Blant ansatte varierer andelen med bare en friperiode fra 15 til 34 prosent. Andelen var høyest blant de som hadde lav utdanning og/eller var bosatt utenom byene (tabell 8).

Tabell 8. Sannsynligheten for bare å ha en friperiode blant yrkesaktive som hadde hatt friperiode i løpet av året, i grupper for yrke, utdanning og bosted. Odds og prosent (beregnete tall)

Yrke	Utdanning	Bosted	Odds	Prosent
Selvstendig i jordbruk, skogbruk, fiske	Lav	1)	1,13	53
	Høy		0,65	39
Andre selvstendige	Lav	Ikke by	1,02	50
		By	0,60	38
	Høy	Ikke by	0,59	37
		By	0,35	26
Ansatte i industri mv.	Lav	Ikke by	0,52	34
		By	0,31	24
	Høy	Ikke by	0,30	23
		By	0,18	15
Andre ansatte	Lav	Ikke by	0,50	33
		By	0,30	23
	Høy	Ikke by	0,29	22
		By	0,17	15

1) Se note 1, tabell 7.

Vi skal avslutte dette kapitlet med å se litt på noen tilsvarende forskjeller i antall fridager. Her har vi benyttet trinnvis regresjonsanalyse. Den variabelen som trekkes inn på hvert trinn er den som "forklarer" mest av (den gjenværende) forskjellen (variansen). I analysen ble variablene tatt inn i følgende rekkefølge: utdanning, yrke (selvstendig i primærnæringene), yrke (ansatt utenom industri), bosted, alder og inntekt. Det er imidlertid bare de to første som gir statistisk sikre utslag. De nøyaktige tallene er gjengitt i vedlegg 2.

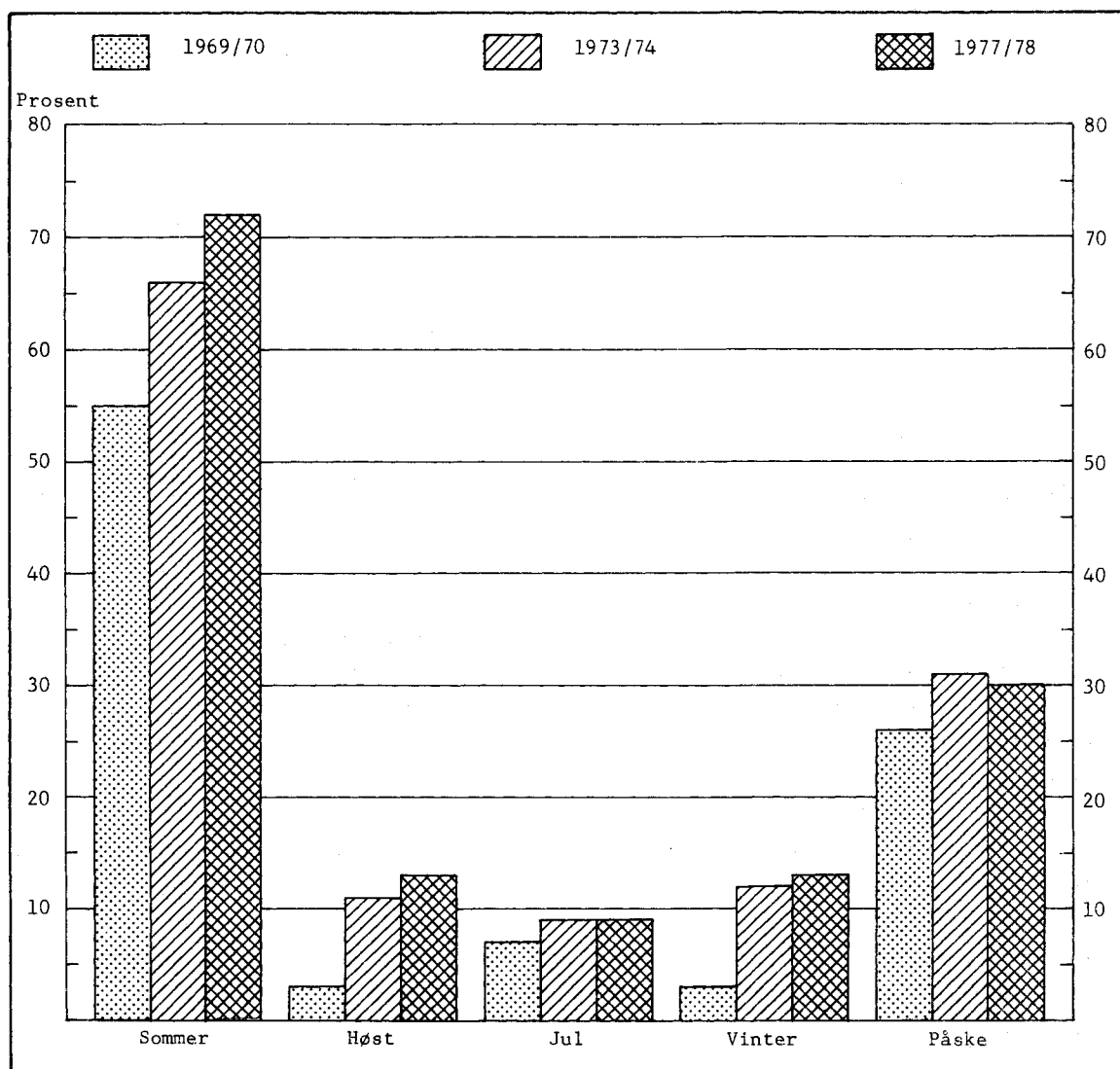
Resultatet av denne regresjonsanalysen stemmer tildels bra med det vi fant da vi så på antall friperioder. Høy utdanning gir ofte flere fridager, mens det at man arbeider som selvstendig i primærnæringene gir klart færre fridager enn blant andre yrkesaktive.

4. FERIEREISER

4.1. Innledning

Å ha fri er noe vi her først og fremst har knyttet til yrkesaktive. Det at folk har fri betyr imidlertid ikke nødvendigvis at de reiser bort. Samtidig er feriereiser (eller ikke) noe som angår alle, ikke bare yrkesaktive. I dette avsnittet skal vi se nærmere på eventuelle endringer i andelen av hele befolkningen som dro på ferietur¹⁾. Vi er i denne rapporten først og fremst interessert i å se på hvordan ferieturene fordeles over året. Her studerer vi dels hvor mange som reiser bort til ulike årstider og dels hvordan den enkelte fordeler reisevirksomheten over året. Som i foregående kapittel er vi mest opptatt av eventuelle endringer over tid. Etter å ha sett på ferieturer generelt,

Figur 2. Andel av personer som var på ferietur til ulike årstider. 1969/70, 1973/74 og 1977/78. Prosent

1) Som ferieturer er regnet opphold utenfor hjemmet med helse- eller rekreasjonsformål, som inkluderer minst 4 overnattinger.

tar vi for oss sommerturene spesielt.

4.2. Ferieturene over året¹⁾

Sett under ett økte andelen som dro på ferietur i løpet av året kraftig i den perioden vi studerer. Mens 62 prosent dro på ferietur i 1969/70, reiste 74 prosent på ferietur i 1973/74 og 78 prosent i 1977/78. Vi ser her at storparten av økningen kom i første halvpart av perioden. Figur 2 viser andelen som dro på ferietur til ulike årstider.

Økningen er ulik for de ulike årstider. For alle årstidene gjelder at den vesentligste delen av økningen i andel som reiste på ferietur kom i første del av perioden. Samtidig er det tydelig at den sterkeste økningen kom i høst- og vinterferiene hvor andelen som dro på ferietur ble nær fire-doblet fra 1969/70 til 1977/78. Andelen som dro på sommerferietur har også økt, men ikke så drasktisk om vi ser økningen relativt til nivået i 1970. Andelen som dro på jul- eller påskeferie viser liten eller ingen økning.

For å få et mer nyansert bilde skal vi se hvordan den enkelte legger opp ferieturene over året, og eventuelle endringer i dette bildet i løpet av 70-årene. Tabell 9 viser fordelingen for de ulike tidsperiodene 1970, 1974 og 1978²⁾. Andelen som ikke var på ferietur sank fra 38 prosent i 1970 til 22 prosent i 1978. Andelen som bare dro på tur om sommeren holdt seg rundt 30 prosent, mens andelen som reiste bort om sommeren og i påsken var rundt 15 prosent på alle tidspunktene. Vi ser videre at det å kombinere en sommerreise med en tur om høsten eller vinteren (ikke begge deler) er blitt mer vanlig. Andelen som valgte denne løsningen økte fra 2 prosent i 1970 til 8 prosent i 1978 (og 1974). Andelen som reiste bort to eller flere ganger i tillegg til en tur om sommeren økte fra 6 prosent i 1970 til 16 prosent i 1978. Andelen som ikke reiste bort om sommeren, men ellers i året holdt seg relativt stabil (5-8 prosent).

Tabell 9. Personer etter hvordan deres ferieturer fordelte seg over året. 1969/70, 1973/74 og 1977/78. Prosent

	I alt	Ingen ferieturer	Bare sommer	Sommer + påske	Sommer + jul	Sommer+ vinter/høst	Sommer + to eller flere	Ikke sommer, men tur utenom	Tallet på personer som svarte
1969/70	100	38	31	14	2	2	6	7	2 681
1973/74	100	26	27	16	2	8	13	8	2 255
1977/78	100	22	31	16	2	8	16	5	2 278

Alt i alt kan vi vel antyde at tabell 9 og figur 2 tilsammen gir det inntrykk at flere og flere reiser, at stadig flere drar på mer enn en tur i løpet av året og at særlig høst- og vinterferieturer blir mer alminnelige. Dette kan vel til dels være uttrykk for noe mer spredning, men riktignere er det vel å si at det meste av veksten har kommet utenom de tradisjonelle høysesongene.

Hvorvidt man reiser på ferietur, når og hvor ofte, varierer både med alder, inntekt og yrke/levevei (tabell 10). Mens det var 15-16 prosent som ikke hadde vært på noen tur blant de under 34 år, var tilsvarende andel blant de over 55 år, 34 prosent. Videre er det klart flere blant de unge som reiser bort både på sommer- og påsketur og på sommertur og to eller flere turer i tillegg. At det er små aldersforskjeller når det gjelder de øvrige kombinasjoner skyldes nok at mange eldre drar bort om høsten.

Det er helt klart at de med høyest inntekt reiser mest. Ser vi på de med inntekt over 100 000 kroner (husholdningsinntekt i 1978), var det 10 prosent som ikke hadde vært på noen ferietur i løpet av året (det samme gjaldt for 22 prosent av alle). 21 prosent hadde reist bort om sommeren og i påsken (16 prosent av alle), mens 25 prosent hadde reist om sommeren og to eller flere turer i tillegg til dette (16 prosent av alle). Av tabell 10 ser vi dessuten at funksjonærer, skoleelever og studenter reiser mye, mens særlig pensjonister/trygdede reiser lite.

1) Året regnes fra 1. september til 31. august. 2) Gjelder tiden fra 1. september året før til 31. august samme år.

Tabell 10. Personer i grupper for alder/inntekt/yrke (levevei), etter ferieturer over året (1977/78). Prosent

	I alt	Var ikke på ferietur	Var på ferietur				Ikke om sommeren men ellers	Tallet på personer som svarte
			Bare om sommeren	Sommer og påske	Sommer og jul, vinter eller påske	Sommeren og to eller flere turer utenom		
Alle	100	22	31	16	10	16	5	2 230
<u>Alder</u>								
15-24 år	100	16	30	20	10	19	5	419
25-34 "	100	15	31	20	10	16	8	459
35-54 "	100	19	32	19	10	16	4	692
55-74 "	100	34	33	12	9	10	2	660
<u>Inntekt</u>								
-40 000	100	41	32	6	5	9	7	343
40 000-59 900	100	28	29	16	9	12	6	319
60 000-79 900	100	21	35	18	9	13	4	491
80 000-99 900	100	15	32	20	11	16	6	344
100 000-	100	10	28	21	13	25	3	480
Uoppgitt	100	24	28	21	9	11	7	253
<u>Yrke/levevei</u>								
Selvstendig	100	31	30	15	7	10	7	163
Ansatte i industri mv.	100	22	41	18	5	9	5	304
Andre ansatte	100	14	28	21	12	19	6	867
Skoleelever, studenter	100	13	24	20	12	21	10	219
Husarbeidende	100	25	34	15	11	12	3	409
Pensjonister, trygdede	100	45	31	4	5	10	5	268

4.3. Ferieturenes lengde og antall

I gjennomsnitt ser det ut til at høst- og vinterferiene er blitt litt kortere. I 1969/70 varte en ferietur til en av disse årstidene 12 dager i gjennomsnitt. I 1978/79 var gjennomsnittet henholdsvis 10 og 9 dager for hver av disse årstidene. For de øvrige sesongene har gjennomsnittlig varighet vært tilnærmet konstant eller gått litt ned (tabell 11). Generelt må vi derfor kunne antyde at folk reiser på flere, men kanskje noe kortere turer.

Tabell 11. Gjennomsnittlig tall på ferieturdager for personer som var på ferietur til forskjellige årstider. 1969/70, 1973/74 og 1978/79

	Lengste sommerferietur	Nest lengste sommerferietur	Høst	Jul	Vinter	Påske
1969/70	17	8	12	10	12	9
1973/74	15	8	10	10	10	8
1978/79	15	8	10	10	9	8

Samtidig øker det samlede antall ferieturdager proporsjonalt med antall ferieturer. Medianen¹⁾ for de som dro på en ferietur var 10 dager. For de som dro på 2 ferieturer var den 15 dager, mens tilsvarende for de som dro på tre ferieturer var 27 dager. For de som dro bort mer enn tre ganger var medianen godt over 30 dager. Tabell 12 viser fordelingen av ferieturdager etter antall ferieturer.

1) Den verdi på en ordnet variabel som 50 prosent av de spurte ligger over og 50 prosent ligger under.

I alt hadde 31 prosent av de som hadde vært på tur (22 prosent hadde som nevnt ikke vært på noen ferietur) vært borte i 4 uker eller mer i løpet av året, mens i alt 50 prosent hadde vært borte i tre uker eller mere. 37 prosent hadde bare vært på en ferietur. Nær 60 prosent av disse hadde vært borte i mindre enn 2 uker.

Tabell 12. Personer på ferietur i 1978/79 i grupper for antall ferieturer etter tallet på ferieturdager. Prosent

	I alt	Fereturdager over året					Tallet på personer som svarte
		-6	7-13	14-20	21-27	28-	
Alle personer	100	8	21	21	19	31	1 748
<u>Antall ferieturer</u>							
1	100	20	39	22	12	7	642
2	100	2	21	31	23	23	493
3	100	-	5	19	28	48	317
4	100	-	-	5	17	78	296

Av de 28 prosentene som hadde reist bort 2 ganger hadde nær halvparten vært borte i tilsammen tre uker eller mer. 18 prosent hadde reist bort 3 ganger. Nær halvparten av disse hadde vært borte i tilsammen 4 uker eller mer. Blant de 17 prosentene som hadde reist på mer enn tre ferieturer hadde 78 prosent vært borte i 4 uker eller mer. Vi ser at det er store variasjoner både når det gjelder antall turer og hvor mange dager folk er borte, men at det er en klar sammenheng mellom tallet på turer og antall ferieturdager.

Det må være viktig å kunne si noe om hvilke faktorer det er som virker til å skape slike forskjeller. I det følgende tar vi ikke sikte på å gi noen fullstendig forklaring, men vi skal vise hvordan enkelte viktige bakgrunnskjennetegn virker inn. De variablene vi trekker inn er de samme som vi benyttet i avsnittet om friperioder; bosted, inntekt, alder, utdanning og yrke. Ved hjelp av log-lineær analyse (se vedlegg 2) ser vi først på hvem det er som ikke drar bort. Deretter studerer vi forholdet mellom forklaringsvariablene og antallet ferieturer ved hjelp av trinnvis regresjon¹⁾.

Om vi ser på de som var yrkesaktive viser analysen at ingen av de variablene alene forklarer variasjonene i den observerte flerveifordelingen. Variablene yrke, inntekt og bosted ser imidlertid sammen ut til å forklare det meste av forskjellene. De tallene som estimeres, gitt denne modellen, avviker naturlig nok noe fra de observerte tallene, men sannsynligheten er stor for at dette skyldes tilfeldigheter. Mer kompliserte modeller med forutsetninger om ulike former for samspill ser heller ikke ut til å gi signifikant bedre tilpasning. Vi har derfor konsentrert oss om en modell der yrke, inntekt og bosted hver for seg virker inn på hvorvidt folk drar på ferietur i løpet av året eller ikke. Alder og utdanning ser ikke ut til å ha noen egen effekt. Dette innebærer ikke at disse variablene ikke virker inn, men effekten er fanget opp av de øvrige variablene. At unge reiser mer enn eldre vil ellers særlig fremgå når vi ser på tallene for skoleelever, studenter og pensjonister.

Vi har tidligere innført odds som forholdstallet mellom antallet i en gruppe som f.eks. reiser på ferie og antallet som ikke reiser på ferie. Videre er forholdet mellom odds (for to grupper) det samme som oddsen for den ene gruppen dividert med oddsen for den andre gruppen. Vi kan også si at oddsen for den ene gruppen er så og så mye større enn oddsen for den andre gruppen, uttrykt med dette forholdstallet (se forøvrig vedlegg 1).

Gitt den modellen vi fant er den beste er oddsen for ikke å reise på ferietur mer enn dobbelt så høy blant de med lav inntekt som blant de med høy (2.14). For de som bor utenfor de store byområdene er oddsen for å holde seg hjemme 2.5 ganger tilsvarende oddsen for de som bor i byer. Blant selvstendige i primærnæringene er oddsen for å bli hjemme nesten tre ganger større enn det veide gjennomsnitt for alle yrkesaktive. Omvendt er oddsen for å reise bort på ferie i løpet av året, snarere enn å bli hjemme, 4 ganger større blant funksjonærene enn blant yrkesaktive sett under ett.

1) Inndelingen av forklaringsvariablene er den samme som den som ble brukt i kapittel 3, side 16.

I tabell 13 har vi vist hvordan oddsen for ikke å reise på ferie varierer for ulike kombinasjoner etter yrke, inntekt og bosted. Andelen som ikke reiser bort er klart høyest blant selvstendige i primærnæringene som har lav inntekt (44 prosent) og blant andre selvstendige med lav inntekt, bosatt utenfor sentrale bykommuner (47 prosent). Tilsvarende andel er klart lavest blant ansatte og da særlig blant funksjonærer med høy inntekt, bosatt i byer. Her er sannsynligheten for å ikke reise bort kun 7 prosent.

Tabell 13. Sannsynligheten for ikke å reise på ferietur blant yrkesaktive i grupper for yrke, inntekt og bosted. Odds og prosent (beregnete tall)

Yrke	Inntekt	Bosted	Odds	Prosent
Selvstendige i jordbruk, skogbruk, fiske	Lav	1)	0,77	44
	Høy		0,36	26
Andre selvstendige	Lav	Ikke by	0,89	47
		By	0,35	26
	Høy	Ikke by	0,42	30
		By	0,16	14
Ansatte i industri mv.	Lav	Ikke by	0,65	39
		By	0,26	21
	Høy	Ikke by	0,30	23
		By	0,12	11
Andre ansatte	Lav	Ikke by	0,38	28
		By	0,15	13
	Høy	Ikke by	0,18	15
		By	0,07	7

1) Se note, tabell 7.

Blant de ikke-yrkesaktive finner vi at samme modell gir god tilpasning. Vi kan derfor konsentrere oss om de rene effekter av levevei, inntekt og bosted. Mer kompliserte modeller, f.eks. med antagelser om samspill, gir ikke signifikant bedre tilpasning.

Om vi ser på forholdet mellom oddsen for ikke å dra på ferietur, er denne 3 ganger større blant pensjonistene enn blant snittet for de ikke-yrkesaktive. Skoleelever og studenter drar klart oftere på ferietur enn de øvrige. Oddsen blant disse for å reise bort var mer enn det dobbelte av gjennomsnittet. Som for de yrkesaktive er oddsen for å bli hjemme dobbelt så stor blant de med lav inntekt sammenlignet med de som har høy inntekt, når vi ser på de som ikke er yrkesaktive. Det samme gjelder om vi sammenligner de som ikke bor i byer med de som gjør det.

Tabell 14 viser sannsynligheten for ikke å reise på ferietur blant grupper av ikke-yrkesaktive. Som vi ser varierer prosentandelen fra 57 prosent blant pensjonister med lav inntekt, bosatt utenfor byene og til bare 10 prosent blant studenter, med høy inntekt bosatt i byområder.

Tabell 14. Sannsynligheten for ikke å reise på ferietur blant ikke-yrkesaktive i grupper for levevei, inntekt og bosted. Odds og prosent (beregnete tall)

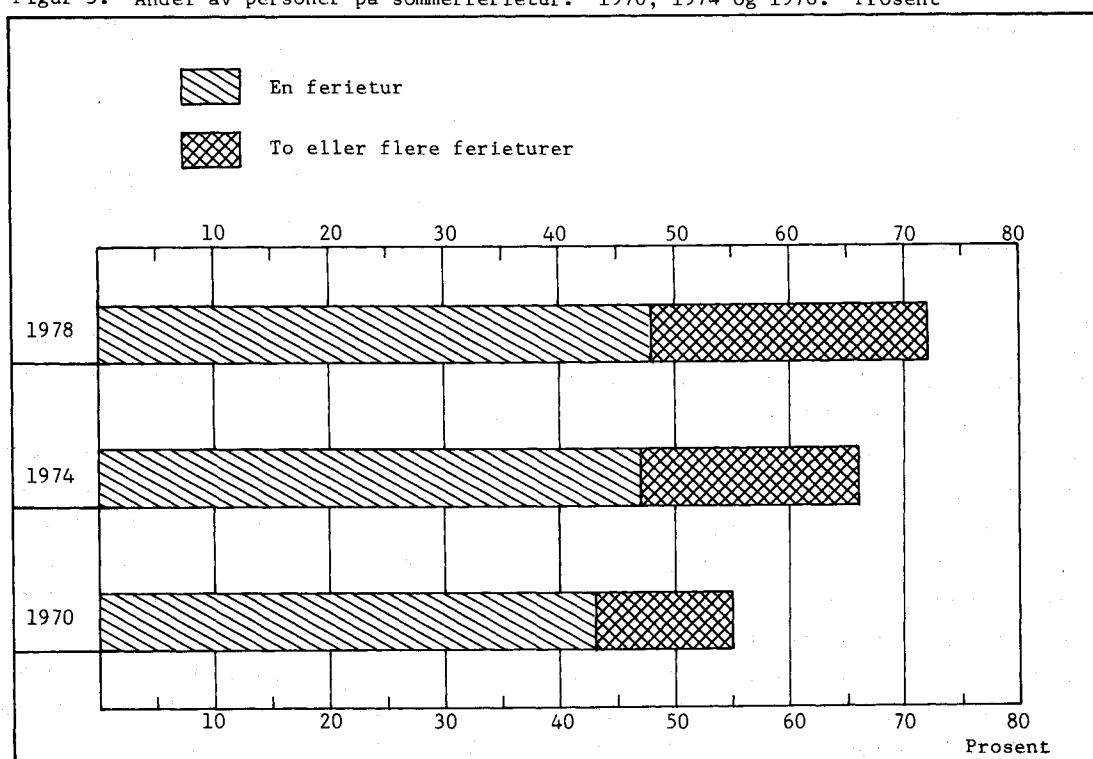
Levevei	Inntekt	Bosted	Odds	Prosent
Skoleelever, studenter	Lav	Ikke by	0,48	32
		By	0,23	19
	Høy	Ikke by	0,24	19
		By	0,11	10
Husarbeidende	Lav	Ikke by	0,68	40
		By	0,32	24
	Høy	Ikke by	0,33	25
		By	0,16	14
Pensjonister, trygdede	Lav	Ikke by	1,30	57
		By	0,61	38
	Høy	Ikke by	0,64	39
		By	0,30	23

En analyse av antall ferieturer generelt viste klare forskjeller etter bosted, inntekt og yrke/levevei. Folk bosatt i byområder reiste på flere turer enn andre. Det samme gjaldt folk med høy inntekt, skoleelever/studenter og funksjonærer. Dette resultatet er altså det samme som da vi bare så på skillet mellom de som reiste og de som ikke reiste. En mer nøyaktig presentasjon av disse resultatene er gjengitt i vedlegg 3.

4.4. Sommerferieturene

Som vi har vist tidligere har det skjedd en ganske kraftig økning siden 1970 i andelen som har vært på sommerferietur. Andelen som ikke hadde vært på tur om sommeren sank fra 45 prosent i 1970 til 28 prosent i 1978. Figur 3 viser hvordan utviklingen har vært når vi også trekker inn antallet sommerferieturer. Her ser vi at mens andelen som har vært på en ferietur økte fra 43 til 48 prosent, gikk andelen som hadde vært på to eller flere ferieturer opp fra 12 til 24 prosent fra 1970 til 1978.

Figur 3. Andel av personer på sommerferietur. 1970, 1974 og 1978. Prosent

Det ser altså ut til at samtidig som det er blitt mer og mer vanlig å dra på sommerferietur, er det også blitt mer alminnelig å dele denne ferien i to.

Som da vi studerte ferieturer over året, vil vi også for sommersesongen se hvordan viktige bakgrunnsforhold virker inn på reiseaktiviteten¹⁾. Vi har her valgt å konsentrere oppmerksomheten om de som reiser. Vi har trukket inn de samme variablene (yrke/levevei, inntekt, alder, utdanning og bosted) og ved log-lineær analyse sett hvordan de virker inn på hvorvidt folk reiser på mer enn en tur eller ikke. Vi framhever dette skillet da det tydeligvis er her den store endringen har skjedd. Vi har videre studert yrkesaktive og ikke-yrkesaktive hver for seg.

For de yrkesaktive kom vi fram til at variablene utdanning og bosted sammen (men uten samspill) var de som ga klart best tilpasning til det observerte materialet. Mer sammensatte modeller med flere variable og forutsetninger om samspill ga ikke signifikant bedre resultat. Avviket vi fikk mellom estimatene, gitt denne modellen, og de observerte tallene i flerveisfordelingen kan med stor sannsynlighet skyldes tilfeldigheter.

1) Dette er mer utførlig behandlet hos Solheim (1982).

Blant de yrkesaktive fant vi at oddsen for å reise bort 2 eller flere ganger snarere enn på bare en tur, var mer enn dobbelt så høy blant de med høy utdanning som blant de øvrige. Blant de som bodde i sentrale byområder var oddsen for å reise bort 2 eller flere ganger mer enn halvannen gang så stor som tilsvarende odds blant de øvrige.

Tabell 15 viser sannsynligheten for å reise på mer enn en sommertur for ulike kombinasjoner av verdier på de to forklaringsvariablene. Av alle som hadde vært på tur var andelen som hadde reist flere ganger 39 prosent (i 1978). Av tabell 15 ser vi at blant yrkesaktive personer uten høyere utdanning, bosatt utenfor byer var tilsvarende andel bare 25 prosent. Blant de som hadde høy utdanning og bodde i sentrale bystrøk var det 54 prosent som hadde vært på to eller flere sommerferieturer.

Tabell 15. Sannsynligheten for å reise på mer enn 1 sommerferietur blant yrkesaktive personer som hadde vært på tur sommeren 1978 i grupper for utdanning og bosted. Odds og prosent (beregnete tall)

Utdanning	Bosted	Odds	Prosent
Lav	Ikke by	0,33	25
	By	0,63	39
Høy	Ikke by	0,72	42
	By	1,19	54

Blant de ikke-yrkesaktive var det en variabel som pekte seg ut som den klart viktigste. Dette var levevei. Avviket mellom de estimatene vi fikk ved en modell basert bare på at denne faktoren hadde effekt kan med mer enn 50 prosent sannsynlighet skyldes tilfeldigheter. Modeller med flere variable trukket inn ga ikke signifikant bedre resultat. Variabelen levevei har følgende verdier:

	Odds	Prosent
Skoleelev/student	1,18	54
Husarbeid i hjemmet	0,38	28
Pensjonist	0,46	32

Vi har føyd til andelene (angitt ved odds og prosent) som reiser på to eller flere turer om sommeren snarere enn bare en. Som vi ser er det skoleelever og studenter som oftest reiser på flere turer. Av de som drar bort er det over halvparten i denne gruppen som drar på mer enn en tur.

I det følgende skal vi skille mellom de som bare dro på en ferietur i løpet av sommeren og de som dro på flere turer. Vi skal se på når ferieturen(e) startet, hvor lenge den (de) varte og vi skal se litt på hvor folk dro.

4.4.1. De som dro på en ferietur

Det har skjedd svært små endringer i tidspunktet for sommerferieturen til de som bare dro på en sommerferietur. Tallene er gjengitt i tabellene 16 og 17. I 1970 begynte 20 prosent av denne gruppen reisende ferieturen før 1. juli. I 1974 var den tilsvarende andelen 19 prosent, mens den i 1978 var 22 prosent. Andelen som startet ferieturen mellom 1. og 19. juli var i 1970 47 prosent, i 1974 48 prosent og i 1978 48 prosent, altså nesten bemerkelsesverdig stabile tall. I 1970, 1974 og 1978 startet henholdsvis 18, 17 og 16 prosent ferieturen mellom 20. og 31. juli. Rundt 15 prosent startet ferieturen i august. Også dette tallet har holdt seg tilnærmet konstant i hele perioden.

Ferieturens starttidspunkt varierer med folks yrke (eller kilde til livsopphold) (tabell 18). Industriarbeidernes fellesferieordning fører til en kraftig konsentrasjon av feriene deres til juli måned. På den annen side benytter ofte ungdom under utdanning og pensjonister sin frihet til å velge ved at en stor andel starter ferien utenom det store rusket. Vi ser at relativt mange av disse starter ferien i juni eller august.

Ferieturens lengde har heller ikke, i likhet med starttidspunktet, endret seg vesentlig for de som bare dro på en sommerferietur. Andelen som var borte i mindre enn 14 dager var 48 prosent i 1970, 44 prosent i 1974 og 48 prosent i 1978. 28 prosent var borte i tre uker eller mere i 1970. I 1974 var tilsvarende andel 29 prosent og i 1978 26 prosent.

Sommerturens reisemål har imidlertid forandret seg noe i løpet av 70-årene for de som bare dro på en sommerferietur. I 1970 reiste 87 prosent av disse på ferie i Norge. I 1974 var denne andelen 81 prosent og i 1978 var den 74 prosent. Den sterkeste økningen finner vi når vi ser på andelen som dro til land utenom Norden. 5 prosent gjorde det i 1970. I 1974 var denne andelen økt til 9 prosent og i 1978 til 13 prosent.

4.4.2. De som dro på to ferieturer

Ser vi på tallene i tabellene 17 og 18 er det flere trekk som bør framheves. De som reiser på to (eller flere) sommerferieturer ser ut til å starte hovedferien noe tidligere enn de som bare dro på en tur. For begge gruppene er første halvpart av juli det klart mest vanlige starttidspunkt. Men andelen som begynner ferien før 1. juli er noe større blant de som reiser på to turer sammenlignet med de som bare drar på en tur.

Blant de som reiser bort flere ganger i løpet av sommerferien ser det ut til at det er mest alminnelig å ta den lengste (i varighet) turen først. Det neste vi vil framheve er at varigheten av ferieturen for de som dro på en tur var omtrent den samme som varigheten av den lengste ferieturen for de som dro flere ganger. Dette stemmer overens med noe vi har påvist tidligere. Det er store forskjeller m.h.t. hvor mye fri folk har og hvor mye av denne tiden de bruker til å reise. At noen har flere "sommerferier" er derfor ikke nødvendigvis et resultat av oppsplitting, men like gjerne av påplussing. En slik påplussing medfører noe spredning i og med at ferietur nr. 2 ofte legges til slutten av sommersesongen. Men samtidig opprettholdes det høye nivået i reiseaktiviteten i juli måned.

Tabell 16. Personer som har vært på sommerferietur i grupper for antall turer, etter når ferieturen(e) startet. 1970, 1974 og 1978. Prosent

	I alt	Starttidspunkt				Tallet på personer som svarte
		Før 1. juli	1.-19. juli	20.-31. juli	1.-31. august	
<u>1970</u>						
<u>Antall turer</u>						
En tur	100	20	47	18	15	1 153
To turer:						
- lengste	100	27	44	15	14	306
- nest lengste	100	21	27	17	36	306
<u>1974</u>						
<u>Antall turer</u>						
En tur	100	19	48	17	16	1 060
To turer:						
- lengste	100	23	46	18	12	428
- nest lengste	100	22	29	20	30	428
<u>1978</u>						
<u>Antall turer</u>						
En tur	100	22	48	16	16	1 104
To turer:						
- lengste	100	30	45	16	8	552
- nest lengste	100	28	26	19	27	552

Tabell 17. Personer som har vært på sommerferietur i grupper for antall turer, etter ferieturens varighet. 1970, 1974 og 1978. Prosent

	I alt	Varighet i antall dager				Tallet på personer som svarte
		-7	7-13	14-20	21-	
<u>1970</u>						
<u>Antall turer</u>						
En tur	100	16	32	24	28	1 153
To turer:						
- lengste	100	7	43	33	18	306
- nest lengste	100	31	61	7	2	306
<u>1974</u>						
<u>Antall turer</u>						
En tur	100	13	31	26	29	1 060
To turer:						
- lengste	100	10	37	35	18	428
- nest lengste	100	40	51	8	1	428
<u>1978</u>						
<u>Antall turer</u>						
En tur	100	14	34	26	26	1 104
To turer:						
- lengste	100	7	41	33	19	552
- nest lengste	100	41	50	7	2	552

Tabell 18. Personer som var på ferietur sommeren 1978¹⁾ i grupper for yrke, etter når ferieturen startet. Prosent

	I alt	Før 20. juni	20.-30. juni	1.-19. juli	20.-31. juli	1.-31. august	Tallet på personer som svarte
Alle personer	100	11	13	47	16	14	1 666
<u>Yrke/levevei</u>							
Selvstendige i jordbruk, skogbruk, fiske	100	18	6	21	21	33	33
Andre selvstendige	100	10	15	45	16	13	73
Ansatte i industri mv. ...	100	4	8	61	17	10	227
Andre ansatte	100	11	13	46	18	12	710
Skoleelever, studenter ...	100	12	17	41	13	17	183
Husarbeid i hjemmet	100	13	14	45	15	12	296
Pensjonerte, trygdede	100	22	13	35	12	9	130

1) Gjelder lengste tur for de som var på flere turer i løpet av sommeren.

Når det gjelder reisemål har det skjedd viktige endringer også for den gruppen som dro på to (eller flere) ferieturer i løpet av sommeren. Blant de som bare hadde reist bort en gang så vi at andelen som dro utenlands på denne turen økte fra 13 prosent i 1970 til 26 prosent i 1978. Den samme økningen har funnet sted blant de som dro på to ferieturer. Men det er nå særlig den lengste ferieturen som legges til land utenom Norge. I 1970 la 4 prosent den lengste turen til et av de (øvrige) nordiske land, mens 6 prosent dro utenfor Norden, tilsammen 10 prosent. I 1978 var de tilsvarende tallene 13 og 14 prosent, eller 27 prosent i alt. Som vi ser er andelen som drar utenlands på den lengste turen omtrent identisk med andelen som drar ut av Norge på sin ene sommerferietur. Andelen som dro utenlands på den nest lengste ferieturen har holdt seg relativt stabil i overkant av 10 prosent. Dette innebærer at mens folk tidligere ofte tok en korttur til utlandet og langferien i Norge, er det nå blitt mer vanlig å legge den lengste turen til utlandet og ta en kortferie i Norge i tillegg. Tabell 19 viser dette mønsteret direkte.

Tabell 19. Personer som har vært på to eller flere ferieturer om sommeren etter reisemål for lengste og nest lengste ferietur. 1970, 1974 og 1978. Prosent

	I alt	Begge feriene i Norge	Lengste ferie i utlandet	Nest lengste ferie i utlandet	Begge feriene i utlandet	Tallet på personer som svarte
1970	100	80	8	11	1	306
1974	100	66	20	10	3	428
1978	100	62	22	12	4	552

Av tabell 19 ser vi også at det er klart færre som tilbringer både lengste og nest lengste ferie i Norge, samtidig som det finnes en liten, men økende gruppe som tilbringer begge feriene i utlandet. Men fortsatt er det klart flest som tilbringer begge feriene i Norge (62 prosent). For de som har vært bortreist mer enn to ganger har vi ikke opplysninger om mer enn lengste og nest lengste tur.

4.5. Endringer i sommerferieturens reisemål for ulike grupper

Vi har i det foregående påvist at de viktigste endringene som har skjedd i 70-årene når det gjelder sommerferieturene er at ferien oftere deles i to og at folk velger fjernere og fjernere reisemål. I tabell 20 ser vi hvordan reisemål varierer med den reisendes alder, yrke/levevei og inntekt. For de som reiste på flere turer i løpet av sommeren, har vi tatt med opplysninger for den lengste. Som vi ser reiser unge klart oftere utenlands enn eldre. Dette gjelder særlig om vi ser på andelen som dro utenfor Norden. 20 prosent av de yngste dro til et utenomnordisk land, mot bare 8 prosent av de eldste. Denne forskjellen går igjen i fordelingen for ulike yrkesgrupper. Særlig blant studenter/skoleelever er det mange (21 prosent) som ferierer i land utenom Norden.

Det er liten forskjell mellom industriarbeidere og andre ansatte i andel som drar utenlands (27 og 28 prosent medregnet reiser til nordiske land). Men det er interessant å merke seg at mens funksjonærene oftere drar til land utenom Norden, ferierer industriarbeiderne oftere i et av de nordiske land.

Ellers ser vi at andelen som drar utenlands stiger noe med økende inntekt. Vi ser da bort fra de med lavest inntekt. Dette er ofte skoleelever/studenter som dels aksepterer lavere standard og dels har tilgang til helt spesielle lavpristilbud.

Tabell 20. Personer som var på ferietur sommeren 1978, i grupper for alder/yrke(levevei)/husholdningsinntekt, etter reisemål. Prosent

	I alt	Reisemål			Tallet på personer som svarte
		Norge	Norden	Øvrige utland	
Alle personer	100	75	12	13	1 666
<u>Alder</u>					
15-24 år	100	67	13	20	333
25-34 "	100	72	15	13	363
35-54 "	100	72	15	13	543
55-74 "	100	84	8	8	427
<u>Yrke/levevei</u>					
Selvstendige i jordbruk, skogbruk, fiske	100	85	6	9	33
Andre selvstendige	100	70	16	14	73
Ansatte i industri mv.	100	73	17	10	227
Andre ansatte	100	72	13	15	710
Skoleelever, studenter	100	64	15	21	183
Husarbeid i hjemmet	100	80	11	9	296
Pensjonerte, trygdede	100	87	9	4	130
<u>Husholdningsinntekt</u>					
Under 30 000 kr	100	75	12	13	134
30 000-39 900 kr	100	90	5	5	60
40 000-59 900 "	100	76	12	12	218
60 000-79 900 "	100	76	15	9	377
80 000-99 900 "	100	75	14	11	278
100 000 kr og over	100	71	11	18	417
Voppgitt	100	68	16	16	182

5. SAMMENDRAG

Når vi skal trekke fram hovedpunktene i det vi her har lagt fram, vil vi framheve følgende:

- Det har skjedd små endringer i 70-årene når det gjelder omfang og plassering av friperioder for de yrkesaktive. Noen flere så imidlertid ut til å ta fri i høst- eller vintersesongen. Samtidig hadde noen mer fri enn andre. Dette gjaldt funksjonærer, folk med høy utdanning/inntekt og folk bosatt i sentrale bystrøk.
- Det ser ikke ut til at det har skjedd noen nevneverdig spredning av ferieturene over året. Men det vesentlige av økningen i ferieturaktiviteten faller på høst- og vinterferiene. Likevel er juli måned og påsken fortsatt viktigste tursesong.
- Det er en klar tendens til at det er blitt mer vanlig å dele sommerferien i to. Dette medfører at ferieturene er blitt noe mer spredd ut over sommeren ved at den nest lengste turen legges til juni eller august. Blant de som bare drar på en ferietur i løpet av sommeren har det skjedd små eller ingen endringer i når hovedtyngden drar bort. Dette er fortsatt juli måned.
- Folk drar i større og større grad utenlands, både om sommeren og ellers. Blant de som drar på to ferieturer om sommeren er det nå en klar tendens til at det er den lengste som tilbringes i utlandet. Tidligere var det gjerne den korteste som gikk utenlands. Det bør vel her tilføyes at storparten fortsatt ferierer i Norge.
- Noen reiser mer enn andre. De som er unge, har høy inntekt/utdanning, de som bor i de større byene og funksjonærene reiser mer enn andre grupper. Det er også de unge og de med høyest inntekt som oftest tilbringer ferien i utlandet og da gjerne land utenom Norden.

Vi innledet denne framstillingen med å trekke fram spørsmålet om valgfrihet. Ut fra svar på spørsmål som ble stilt direkte om ferieordning var det lite som tydet på vesentlige endringer i folks muligheter til å velge. Opplysninger om fleksitidsordninger hadde vi bare fra 1978/79. Folks faktiske ferieadfærd tyder imidlertid på at valgmulighetene er blitt noe større. Både det faktum at folk i større grad deler sommerferien i to og det økende innslaget av høst- og vinterferier peker i denne retning.

En mulig forklaring på en slik utvikling er at funksjonærgruppene utgjør en stadig økende andel av de yrkesaktive. En annen mulig forklaring er endringer i de unges ferievaner og da særlig blant de som er under utdanning og dermed står relativt fritt når det gjelder valg av ferietidspunkt. Opp gjennom 70-årene har det også kommet spesielle tilbud til nettopp denne gruppen. Det samme er tilfelle blant de som lever av pensjon.

LITTERATUR

- Fienberg, Stephen E. (1977): The analysis of cross-classified data. The mit press, Cambridge, mass.
- Haldorsen, Tor (1977): Om log-lineær analyse av flerveistabeller. Statistisk Sentralbyrå, arbeidsnotat IO 77/46.
- Mordal, Tove L. (1976): Spredningen av ferieturer. Statistiske analyser, Statistisk Sentralbyrå, Oslo 1976.
- Solheim, Trygve (1978): 70-årenes feriereiser. Rapport, Statistisk Sentralbyrå. Kommer høsten 1982.
- Statistisk Sentralbyrå (1971): Ferieundersøkelsen 1970. NOS A451.
- Statistisk Sentralbyrå (1975): Ferieundersøkelsen 1974. NOS A732.
- Statistisk Sentralbyrå (1980): Ferieundersøkelsen 1978/79, hefte 1. NOS B138.
- Statistisk Sentralbyrå (1980): Ferieundersøkelsen 1978/79, hefte 2. NOS B165.

OM LOG-LINEÆR ANALYSE

Denne spesielle analysemodellen/-teknikken er beskrevet i f.eks Haldorsen (1977) og Fienberg (1977). Utgangspunktet er at cellefrekvensene i en flerveisfordeling kan uttrykkes som produktet av en rekke parametre. Disse parametrene kan oppfattes som dels den rene effekten av den enkelte variabel, dels som effekten av samspillet mellom en eller flere variable. Om vi i modellen tar logaritmen på begge sider får vi at logaritmen til cellefrekvensen kan uttrykkes som en sum av logaritmene til de samme parametre (derav navnet log-lineær).

Utsagn om effekter av variable og samspill forutsetter at disse uttrykkes i odds og forholdet mellom odds. De gjelder f.eks. ikke uten videre for prosent. For å forstå disse begrepene tar vi utgangspunkt i en enkel fire-feltstabel med variable V1 og V2:

		Ja	V1	Nei
	Ja	F_{11}		F_{12}
V2	Nei	F_{21}		F_{22}

Fij-ene angir frekvensene i hver celle. Oddsene for V1=Ja Når V2=Ja er F_{11} / F_{12} . Tilsvarende odds for at vi skal være Ja når V2=Nei er F_{21} / F_{22} . Om vi hadde prosentuert med utgangspunkt i V2, ville odds bli det samme som forholdet mellom prosenttallene. En odds=2 for V2=Ja ville f.eks. tilsvare at 67 prosent av denne gruppen svarte ja mens 33 prosent svarte nei. Oddsforholdet blir nettopp forholdet mellom oddsene for å svare ja på V1 for verdiene ja og nei på V2;

$$\frac{\frac{F_{11}}{F_{12}}}{\frac{F_{21}}{F_{22}}}$$

en omgjøring av denne brøken gir oss $\frac{F_{11} \cdot F_{22}}{F_{12} \cdot F_{21}}$ som tilsvarer kryssproduktet for den samme 2 * 2-tabellen.

Som kjent er kryssproduktet alltid > 0 forutsatt at ingen celler er tomme. Verdien 1 tilsvarer den situasjon at de to variablene er uavhengige.

Sagt med ord er altså odds det samme som forholdet mellom det antall som svarer f.eks. ja og det antall som svarer nei i en bestemt gruppe. Forholdet mellom odds er videre forholdet mellom odds for to bestemte grupper. Det bør bemerkes at odds har enkelte fortrinn framfor prosent som ikke skal trekkes fram her.

Et sentralt punkt i log-lineær analyse er valg av modell for sammenhengene i den multivariate fordelingen. Valg av modell, gjøres ved å sette enkeltledd i uttrykket for cellefrekvensene lik 1. På den måten antar vi at variable ikke har effekt eller at ulike former for samspill ikke finnes. (Som betyr ingen innvirkning når uttrykket er på produktform. I den logaritmiske varianten tilsvarer dette å sette parametrene lik 0.) Maskinprogrammet ECTA beregner så cellefrekvensene gitt modellen og undersøker hvorvidt de avvikene som oppstår i forhold til det opprinnelig observerte kan antas å skyldes tilfeldigheter (angitt med en viss sansynlighet). Søken etter modell skjer ved skjønnsmessig, men systematisk å utelukke variable og ulike former for samspill. Den endelige avgjørelsen om hvilken modell vi synes er "best", er et resultat av en avveining mellom hvor stort avvik man vil akseptere og hvor komplisert modell man kan tenke seg å arbeide ut fra.

REGRESJONSANALYSE AV ANTALL FIRDAGER OG ANTALL FERJETURER

Y_1 = antall fridager

X_1 = utdanning (1 = utdanning på universitets-/høgskolenivå, 0 = andre)

X_2 = yrke 1 (1 = selvstendige i primærnæringene, 0 = andre)

$$Y_1 = 17,13 + 8,10X_1 - 10,05X_2 + \epsilon_1 \text{ (feilledd)}$$

Koeffisientene for de øvrige variablene som inngikk er ikke signifikant forskjellige fra 0. B_1 (koeffisienten til X_1 = utdanning) har konfiensinterval (95 prosent sansynlighet): $5,97 < B_1 < 10,24$.

B_2 (koeffisienten til X_2 = yrke 1) har konfidensinterval: $-13,95 < B_2 < -6,15$.

De variablene som inngikk var bosted, utdanning, alder, inntekt og yrke (som fire dummyvariable, en for hver yrkesgruppe).

Y_2 = antall ferieturer

X_1 = bosted (se vedlegg 1, 1 = byer, 0 = ikke byer)

X_2 = inntekt (1 = 60 000 kroner og over, 0 = under 60 000 kroner)

X_3 = yrke/levevei (1 = skoleelever/student, 0 = andre)

X_4 = yrke/levevei (1 = funksjonærer, 0 = andre)

X_5 = yrke/levevei (1 = selvstendige i primærnæringene, 0 = andre)

$$Y_2 = 1,05 + 0,75X_1 + 0,43X_2 + 0,74X_3 + 0,35X_4 - 0,45X_5 + \epsilon_2 \text{ (feilledd)}$$

Konfidensintervalene (95 prosent sansynlighet) er som følger:

$0,62 < B_1 < 0,88$ (bosted)

$0,29 < B_2 < 0,57$ (inntekt)

$0,45 < B_3 < 1,02$ (skoleelever/student)

$0,17 < B_4 < 0,52$ (funksjonærer)

$-0,83 < B_5 < -0,06$ (selvstendige i primærnæringene)

Koeffisientene til variabelen alder og til de øvrige yrkesgruppene (andre selvstendige, ansatte i industri mv. og pensjonister) var ikke signifikant ulik 0.

Trykt 1981

- Nr. 81/1 Erling J. Fløttum: National Accounts of Norway System and Methods of Estimation Sidetall 101 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1555-2
- 81/2 Referansearkiv for naturressurs- og forurensningsdata 2. utgave Sidetall 424 Pris kr 20,00 ISBN 82-537-1233-2
- 81/3 Hils Håvard Lund: byggekostnadsindeks for boliger Sidetall 127 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1232-4
- 81/4 Anne Lise Ellingsæter: Intervjuernes erfaringer fra arbeidskraftundersøkelsene Rapport fra 99 intervjuere Field Work Experiences with the Labour Force Sample Survey Reports from 99 Interviewers Sidetall 40 Pris kr 10,00 ISBN 82-537-1234-0
- 81/5 Bjørn Kjensli: Strukturundersøkelse for bygg og anlegg Vann- og kloakkanlegg Sidetall 62 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1235-9
- 81/6 Erling Siring og Ib Thomsen: Metoder for estimering av tall for fylker ved hjelp av utvalgsundersøkelser Sidetall 42 Pris kr 10,00 ISBN 82-537-1509-9
- 81/7 Arne Ljones og Hans Viggo Sæbø: Temperaturkorrigering av energiforbruket Sidetall 43 Pris kr 10,00 ISBN 82-537-1507-2
- 81/8 Morten Reynert: En analyse av faktorinnsatsen i Norges utenrikshandel med utviklingsland og industriland Sidetall 55 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1506-4
- 81/9 Petter Longva: A System of Natural Resource Accounts Eit rekneskapsystem for naturressursar Sidetall 26 Pris kr 10,00 ISBN 82-537-1540-4
- 81/10 Stein Erland Brun: Tilgangen på arbeidskraft i fylkene for årene 1971 - 1979 Sidetall 72 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1514-5
- 81/11 Eva Ivås og Kjell Roland: MODIS IV Detaljerte virkningstabeller for 1979 Sidetall 264 Pris kr 20,00 ISBN 82-537-1515-3
- 81/12 Helge Brunborg, Jan Mønnesland og Randi Selmer: Framskrivning av folkenengden etter ekteskapeleg status Sidetall 75 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-1541-2
- 81/13 Adne Cappelen: Importinnhold i sluttleveringer Sidetall 20 Pris kr 10,00 ISBN 82-537-1545-5
- 81/14 MODIS IV Dokumentasjonsnotat nr. 16 Endringer i utgave 78-1 og 79-1 Sidetall 100 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1549-6
- 81/15 Skatter og overføringer til private Historisk oversikt over satser mv. Årene 1969 - 1981 Sidetall 74 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1554-4
- 81/16 Helgeturer 1978/79 Sidetall 23 Pris kr 10,00 ISBN 82-537-1560-9
- 81/17 Roy Østensen: Eie og bruk av personbil Foreløpige tall for 1979 og 1. kvartal 1980 Sidetall 42 Pris kr 10,00 ISBN 82-537-1566-8
- 81/18 Svein Homstvedt, Øyvind Lone og Tore Nesheim: Jordbruksareal ifølge jordregister og utvalgstillinger. Metodiske forskjeller belyst med materiale fra Trøgstad kommune Sidetall 62 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1598-6
- 81/19 Arne Faye: Holdninger til norsk utviklingshjelp 1980 Sidetall 62 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1562-5
- 81/20 Knut Fredrik Strøm: konkurser i industri og varehandel Utvikling, hyppighet og omfang Sidetall 31 Pris kr 10,00 ISBN 82-537-1569-2
- 81/21 Frank Foyn: Miljøverninvesteringer i industrien. Problemer ved kartlegging av data Sidetall 34 Pris kr 10,00 ISBN 82-537-1591-9

Utkommet i serien Rapporter fra Statistisk Sentralbyrå (RAPP) - ISSN 0332-8422 (forts.)

Trykt 1981

- Nr. 81/22 Petter R. Koren: Epperspørseel etter energi i norsk industri Sidetall 27
Pris kr 10,00 ISBN 82-537-1592-7
- 81/23 Harald Bergland og Adne Cappelen: Produktivitet og sysselsetting i industrien
Sidetall 75 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1600-1
 - 81/24 Levekårsundersøkelsen 1980 Dokumentasjon Del I Sidetall 67 Pris kr 15,00
ISBN 82-537-1612-5
 - 81/25 Tor Haldorsen: Norske feriefomer Sidetall 112 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1611-7
 - 81/26 Aktuelle skattetall 1981 Current Tax Data Sidetall 46 Pris kr 10,00
ISBN 82-537-1610-9
 - 81/27 Tiril Vogt: Planregnskap Ressursregnskap for fysisk planlegging Sidetall 70
Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1614-1
 - 81/28 Figurer i publikasjoner Sidetall 115 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1628-1
 - 81/29 Tor Skoglund: Utprøving av modellen REGION mot fylkesfordelte nasjonalregnskapsdata
for perioden 1973 - 1976 Sidetall 42 Pris kr 10,00 ISBN 82-537-1626-5
 - 81/30 Adne Cappelen, Erik Garaas og Svein Longva: MODAG En modell for makroøkonomiske
analyser Sidetall 70 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1630-3
 - 81/31 Torstein Bye og Tor Eivind Høyland: Inntektsbegreper - Inntektsfordeling
Sidetall 43 Pris kr 10,00 ISBN 82-537-1639-7
 - 81/32 Totalregnskap for fiske- og fangstnæringen 1977 - 1980 Sidetall 39 Pris kr 10,00
ISBN 82-537-1634-6
 - 81/33 Erik Bjørn: Estimating Seemingly Unrelated Regression Models from Incomplete
Cross-Section/Time-Series Data Sidetall 32 Pris kr 10,00 ISBN 82-537-1635-4
 - 81/34 Eva Ivås og Kjell Roland: MODIS IV Detaljerte virkningstabeller for 1980
Sidetall 272 Pris kr 20,00 ISBN 82-537-1636-2
 - 81/35 Sigurd Tveitereid og Jan Lædre: Markedsindikatorer for norsk eksport Sidetall 47
Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1645-1

Trykt 1982

- Nr. 82/1 Tor Haldorsen og Gunvor Iversen: Praktiske eksempler på måling av latente variable:
Sammenhengen mellom subjektive og objektive indikatorer på arbeidsforhold
ISBN 82-537-1649-4 ISSN 0332-8422
- 82/2 Jan Mønnesland, Helge Brunborg og Randi Selmer: Inngåelse og oppløsning av ekteskap
etter alder og varighet Formation and Dissolution of Marriage by Age and Duration
Sidetall 77 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1650-8
 - 82/3 Ole K. Hovland og Håvard Røyne: En revidert versjon av skattemodellen LOTTE
Sidetall 63 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1646-6
 - 82/4 Gunvor Iversen: Arbeidsmiljø 1980 Noen hovedresultater Sidetall 79
Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1715-6
 - 82/5 Naturressurser 1981 Sidetall 29 Pris kr 10,00 ISBN 82-537-1651-6
 - 82/6 Stein Erland Brun: Nettoflytting og arbeidsmarked i fylkene En foreløpig analyse av
sammenhengen Sidetall 68 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1718-0
 - 82/7 Øystein Engebretsen: Arealbruk i norske byer og tettsteder Sidetall 183
Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1720-2
 - 82/8 Attitudes to Norwegian Development Assistance Sidetall 68 Pris kr 15,00
ISBN 82-537-1719-9
 - 82/9 Rolf Aaberge: Om måling av ulikskap Sidetall 73 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1721-0

Utkommet i serien Rapporter fra Statistisk Sentralbyrå (RAPP) - ISSN 0332-8422 (forts.)

Trykt 1982

- nr. 82/10 Arne S. Andersen: Levekårsundersøkelsen 1980 Dokumentasjon Del II Sidetall 88
Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1722-9
- 82/11 Audun Rosland: Forbruk av fast brensel i husholdninger 1960 - 1980 Sidetall 41
Pris kr 10,00 ISBN 82-537-1735-0
- 82/12 Bjørn Kjensli: Strukturundersøkelse for bygg og anlegg Industribygg Sidetall 58
Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1732-6
- 82/13 Liv Argel: Statistikkbrakerundersøkelsen 1980-81 Resultater fra en postundersøkelse om bruk og vurdering av offisiell statistikk Sidetall 91 Pris kr 15,00
ISBN 82-537-1748-2
- 82/14 Vette Hvidsten og Kåre Kalstad: Nasjonalregnskap 1975 - 1976 Inntekts- og kapital-
konti System og beregningsmetoder Sidetall 84 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1745-8
- 82/15 Johan A. Alstad: Oppfølging av flyttemotivundersøkelsen 1972 En studie av tilbake-
flytting Sidetall 93 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1784-9
- 82/16 Per Skagseth: Det norske nasjonalregnskapet Dokumentasjonsnotat nr. 12 Beregning
av investering, realkapital og kapitalslit Sidetall 50 Pris kr 10,00
ISBN 82-537-1756-3
- 82/17 Ressursregnskap for fisk Sidetall 52 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1765-2
- 82/18 Susan Lingsøen: Behov for tilsynsordninger for barn 7-12 år Sidetall 32
Pris kr 10,00 ISBN 82-537-1772-5
- 82/19 Skatter og overføringer til private Historisk oversikt over satser mv. Årene
1969 -1982 Sidetall 78 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1786-5
- 82/21 Trygve Solheim: Friperioder og ferieturer Omfang og fordeling over året
Sidetall 36 Pris kr 10,00 ISBN 82-537-1804-7

Pris kr 10,00

Publikasjonen utgis i kommisjon hos H. Aschehoug & Co. og
Universitetsforlaget, Oslo, og er til salgs hos alle bokhandlere.